

## บทที่ 5

### บทสรุปและข้อเสนอแนะ

#### 5.1 บทสรุป

ในบทสุดท้ายนี้ผู้วิจัยจะได้สรุปข้อเสนอหลักวิทยานิพนธ์นี้ ให้เข้าใจได้ในลักษณะของชุดการอ้างเหตุผล ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นภาพรวมทั้งหมดของวิทยานิพนธ์นี้ ว่าข้อสรุปที่เราได้นั้นได้มาจากข้ออ้างที่สำคัญใดบ้างและได้มาได้อย่างไร โดยจะได้อ้างอิงไปหาข้อสรุปต่างๆในแต่ละส่วนย่อยซึ่งมีฐานะเป็นข้ออ้างหนึ่งในการอ้างเหตุผลใหญ่ที่ทำให้ในที่สุดแล้วเราได้ข้อสรุปสุดท้ายออกมา ดังนี้

(1) ถ้าการตีความตรรกวิทยาโมดัลที่มีหลายระบบโดยอาศัยกรอบความเข้าใจหรืออรรถศาสตร์เรื่องโลกที่เป็นไปได้ ซึ่งสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงการอนุมานระหว่างข้อความที่มีถ้อยคำเกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ อยู่ จะสามารถสร้างความกระจ่างให้กับถ้อยคำเหล่านั้นในแง่ของความหมายในอีกระดับหนึ่งได้ ความหมายของโลกที่เป็นไปได้จะต้องสามารถเข้าใจได้อย่างสอดคล้องกับความหมายที่คนทั้งหลายพยายามสื่อออกมาจริงๆในบริบทของการสนทนาที่ใช้ข้อความที่แสดงความจำเป็นและเป็นไปได้เหล่านั้น และต้องไม่ทำให้เกิดความมกวนในการเข้าใจ ซึ่งหมายความว่า ความหมายที่เราให้ต่อโลกที่เป็นไปได้นั้นจะต้องไม่มีการนำเอาโมโนทัศน์เรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้เสียเองมาใช้เพื่อการอธิบาย

(2) ในบริบทของการสนทนาปกติเกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้นั้น เราสามารถเข้าใจได้ว่าข้อความแสดงความจำเป็นและเป็นไปได้ที่ถูกใช้ในลักษณะต่างๆกันนั้น แฝงความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นสาเหตุในบางลักษณะเกี่ยวกับสิ่งที่ถูกพูดถึงในข้อความเหล่านั้นได้ (ความเข้าใจดังกล่าวนี้จะถูกแสดงออกมาได้ไม่ยากถ้าเราถามผู้ยืนยันข้อความต่างๆเหล่านั้นด้วยคำถาม 'ทำไม?')

(3) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ของสิ่งทั้งหลายนั้น สามารถที่จะเข้าใจได้ด้วยข้อเท็จจริงเชิงสาเหตุของสิ่งทั้งหลายเหล่านั้น

(4) มโนทัศน์เรื่องโลกที่เป็นไปได้สามารถถูกเข้าใจได้ในแง่ที่เกี่ยวข้องกับการเป็นสาเหตุในบางลักษณะ กล่าวคือ โลกที่เป็นไปได้ออกชุดของข้อความที่แสดงการบรรยายความสัมพันธ์ทางสาเหตุระหว่างสภาพการณ์ต่างๆ โดยอาศัยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสาเหตุที่เกิดขึ้นและเข้า

ใจได้อยู่ในโลกนี้จริงๆเป็นพื้นฐานของความเข้าใจ และเราสามารถมองสถานการณ์ภาพของการให้คำบรรยายดังกล่าวได้ว่า ผู้ใช้ข้อความแสดงความจำเป็นและเป็นไปได้กำลังเสนอ การอ้าง หรือ สมมติฐาน เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสาเหตุระหว่างสิ่งต่างๆ

(5) ความสัมพันธ์ทางสาเหตุระหว่างสิ่งต่างๆนั้น สามารถที่จะถูกเข้าใจได้ในลักษณะที่ไม่เกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ หนึ่งในวิธีเข้าใจการเป็นสาเหตุในลักษณะดังกล่าวคือการมองว่า ความสัมพันธ์ทางสาเหตุเป็นความสัมพันธ์พื้นฐานที่ไม่อาจทอนลงให้เป็นเรื่องของกฎและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่ไม่เป็นไปในเชิงการเป็นสาเหตุเท่านั้น แต่เป็นความสัมพันธ์เชิงทฤษฎีที่ระหว่างสภาพการณ์ในการถือครองคุณสมบัติของสิ่งเฉพาะ และ ความสัมพันธ์เชิงกฎระหว่างสิ่งสากล อันสามารถจะทำความเข้าใจต่อเราในการระบุนัยอันสมมติฐาน ตรวจสอบความเชื่อ และหาหลักฐานมาสนับสนุนการอ้างต่างๆเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสาเหตุเหล่านั้นได้ และความเข้าใจการเป็นสาเหตุในแบบดังกล่าวนี้คือทฤษฎีการเป็นสาเหตุแบบทางสายกลาง ที่ถูกเสนอไว้โดย ไมเคิล ทูลี่

(6) เราสามารถมีชุดของคำบรรยายเชิงสาเหตุในฐานะของโลกที่เป็นไปได้ ที่อาศัยความเข้าใจต่อความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามข้อ (4) มาเป็นพื้นฐานเพื่อเข้าใจธรรมชาติของชุดคำบรรยายดังกล่าวได้

(7) ความเข้าใจในทางปรัชญาเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้นั้น อาจพิจารณาได้ว่ามีอยู่สองมิติด้วยกัน มิติแรกคือคือการเข้าใจแหล่งที่มาของมโนทัศน์ดังกล่าวหรือการเข้าใจในความหมายของความจำเป็นและเป็นไปได้ มิติที่สองคือความสามารถในการสังเกตทราบและความสามารถในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ของสิ่งต่างๆ หรือที่เรียกได้ว่าเป็นมิติทางด้านญาณวิทยาของมโนทัศน์เรื่องความจำเป็น

(8) ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่พอเพียงและเหมาะสมต้องทำให้เราสามารถยืนยันการอ้างและแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ได้

(9) เรามีความสามารถในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสาเหตุได้ในการเข้าใจความสัมพันธ์ทางสาเหตุตามทฤษฎีการเป็นสาเหตุแบบทางสายกลางของไมเคิล ทูลี่



(10) เราสามารถที่จะก่อรูปอรรถศาสตร์ของโลกที่เป็นไปได้ ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจเรื่องการเป็นสาเหตุขึ้นได้ ตามกรอบความเข้าใจเรื่องความสัมพันธ์ทางสาเหตุแบบทางสายกลางของไมเคิล ทูล์

(11) เราสามารถเรียกทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นใดก็ตามที่สามารถตอบสนองต่อเงื่อนไขทั้งในข้อ (1) และ (8) ได้ว่าเป็น ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่พอเพียงและเหมาะสม

(12) ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นซึ่งอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นสาเหตุเป็นพื้นฐานนั้นสามารถตอบสนองต่อข้อเรียกร้องทั้งในด้านการเข้าใจความหมายและการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้

(13) ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นอื่นๆไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อข้อเรียกร้องในด้านความหมายและในด้านการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับความจำเป็นและเป็นไปได้ได้อย่างเพียงพอ ดังนั้นจึงไม่ใช่ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่เหมาะสม

(14) ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่มีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจเรื่องการเป็นสาเหตุที่เสนอโดยงานวิจัยนี้นั้นสามารถเป็นทฤษฎีเพื่อการเข้าใจในทัศนเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ที่พอเพียงและเหมาะสมได้

เราสามารถที่จะสรุป (14) ได้จาก (11) และ (12) เราสามารถสรุป (12) ได้จาก (9) และ (10) โดยที่ (9) ได้มาจาก (5) ส่วน (10) นั้นได้มาจาก (1) และ (4) และ (5) และ (6) ซึ่ง (4) นั้นได้มาจาก (2) และ (3) รวมทั้ง (6) นั้นสามารถเข้าใจว่าได้มาจาก (1) และ (5) และ (1) ดังกล่าวมีพื้นฐานมาจาก (7) และ (8)

ข้อสรุปอื่นๆที่เราสามารถเห็นได้จากงานวิจัยนี้ก็มี เช่น ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ที่ถือทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นในลักษณะดังกล่าวนี้ต้องถือทัศนที่เป็นเชิงสาร์ตานิยมในบางลักษณะเกี่ยวกับคุณสมบัติในการสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์ทางสาเหตุขึ้น ของสิ่งเฉพาะต่างๆ อีกทั้งสามารถที่จะยอมรับสังพจน์ต่างๆของตรรกวิทยาโมดัลระบบ S-5 ได้ นอกจากนี้ยังสามารถที่จะเข้าใจได้ว่าคำอธิบายเรื่องความจำเป็นในเชิงอภิปรัชญาที่ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่งานวิจัยนี้เสนอนั้นยังสามารถให้ความเข้าใจต่อความจำเป็นในเชิงตรรกวิทยาและคณิตศาสตร์ได้ บนเงื่อนไขความเข้าใจบางอย่างเกี่ยวกับธรรมชาติของความเป็นจริงข้อความทางตรรกวิทยาและคณิตศาสตร์

## 5.2 ข้อเสนอแนะ

(1) จะเห็นได้ว่าทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่ถูกเสนออยู่ในงานวิจัยนี้นั้น ยังสามารถที่จะพิจารณาได้ว่ามีลักษณะของการเป็นจุดเริ่มต้นของโครงการหนึ่ง ที่มีเป้าหมายอยู่ที่การสร้างทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่มีพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจเรื่องความเป็นสาเหตุในแนวทางดังกล่าวนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไปได้ เนื่องจากทฤษฎีที่เสนอไปนี้นั้น ยังไม่ได้ครอบคลุมประเด็นที่ควรให้ความสนใจเพิ่มเติมอื่นๆที่เกี่ยวกับปัญหาเรื่องความจำเป็นและเป็นไปได้ เช่น ประเด็นเกี่ยวกับรายละเอียดอันว่าด้วยความซับซ้อนของข้อความที่แสดงความเป็นไปได้ในลักษณะต่างๆ ที่ใช้กันอยู่ในภาษาธรรมดา ความคลุมเครือของข้อความที่ถูกตีความได้ในทั้งในแบบ de re และ de dicto การนำเอาอรรถศาสตร์เบื้องต้นที่ได้เสนอไปไปพัฒนาต่อเพื่อสามารถใช้เข้าใจตรรกวิทยาโมดัลในระดับของการบ่งจำนวนได้อย่างเหมาะสม การปรับปรุงให้มีทิศทางญาณวิทยาของอรรถศาสตร์ดังกล่าวสามารถถูกตอบสนองได้อย่างละเอียดละออ อันสะท้อนความซับซ้อนของสมมติฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสาเหตุในลักษณะอื่นๆได้ดีขึ้น

(2) จากความเข้าใจที่ว่า ทฤษฎีการเป็นสาเหตุที่ไม่มีพื้นฐานอยู่บนเรื่องความจำเป็นนั้น ยังสามารถที่จะถกเถียงต่อไปได้ว่าทฤษฎีใดกันแน่ที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่ากัน การเลือกทฤษฎีแบบสัจนิยมแบบทางสายกลางของทูลีมาใช้ในที่นี้ ไม่ได้แสดงด้วยว่าทฤษฎีการเป็นสาเหตุที่ไม่ขึ้นอยู่บนความจำเป็นอื่น ๆ นั้นมีความบกพร่องจนไม่อาจถือเป็นทฤษฎีว่าด้วยการเป็นสาเหตุที่เพียงพอและเหมาะสมได้ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ในอนาคตจะมีการพัฒนาทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่มีพื้นฐานคือความเข้าใจการเป็นสาเหตุตามแนวทางของทฤษฎีอื่นขึ้นมาอีก ซึ่งในที่สุดแล้วอาจจะทำให้เราได้ทฤษฎีว่าด้วยความจำเป็นที่เหมาะสมที่สุดจริงๆก็ได้

(3) สิ่งหนึ่งที่วิทยานิพนธ์นี้ยังไม่สามารถจะให้ความสนใจได้อย่างเต็มที่ก็คือบริบททางประวัติศาสตร์ของความคิดทางปรัชญาเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องความจำเป็น ซึ่งจริงๆแล้วเป็นบริบทที่มีความสืบเนื่องยาวนานย้อนกลับไปได้ถึงสมัยกรีก โดยเฉพาะในความคิดของอริสโตเติล (Aristotle) ซึ่งถ้าสามารถพิจารณาเพิ่มเติมในประเด็นดังกล่าวนี้ได้แล้ว ก็จะทำให้เราสามารถเข้าใจที่มาที่ไปของสิ่งที่วิทยานิพนธ์นี้พยายามกระทำได้อย่างสัมพันธ์กับความพยายามในการตอบปัญหาทางปรัชญาดังกล่าวของนักปรัชญาทั้งหลายที่ได้กระทำมา อย่างที่สามารถเข้าใจได้เป็นภาพกว้างที่สุด